

Svetopisemski pogled na šport

Uvod

Le malo stvari v današnjem življenju lahko pri ljudeh vzbudi tako strastno navdušenje, kot ga je sposoben vzbuditi šport, pa ne glede na to ali so v vlogi igralcev ali zgolj gledalcev. Le malo dejavnosti tako poveže ljudi kot današnji šport; spet ne glede na to, ali so mladi ali stari, izobraženi ali neizobraženi, revni ali bogati. Po drugi strani pa je prav tako le malo stvari, ki bi ljudi tako ločevale kot današnji šport: včasih gre za prave male vojne bitke na športnem stadionu in spremljajoče vojne pohode huliganov na sovražniško ozemlje. Poleg vsega tega pa tudi: ali se šport ne ukvarja zgolj s telesom, tj. s tistim 'osličkom', ki v zavesti še prenekaterega današnjega kristjana zasluži zgolj postransko, če ne celo zaničevano mesto. Tudi zato se še vedno postavlja vprašanje, ali je šport primereno mesto za udeležbo kristjanov, ali pa naj se verniki od njega raje oddaljijo in ga pustijo pri miru. So tekmovanja in želja po zmagi v nasprotju s krščansko etiko ljubezni, ki oznanja ponižnost in postavlja drugega na prvo mesto? Povrh vsega pa se danes večina športnih tekmovanj dogaja prav na nedeljo, na Gospodov dan, ki pa naj bi bil v prvi vrsti namenjen počitku in obnovi odnosa z Bogom. Je torej šport odklon od krščanskega življenja, ali pa je v njem vendarle mogoče odkriti pozitivni doprinos današnjemu človeku, tudi kristjanu? Je šport danes priložnost za novo evangelizacijo: biti luč in sol v okolju brez Kristusa, ali pa je le sam sebi namen in naj tak tudi ostane?

Po raziskavah se 52,5 odstotkov odraslih državljanov Slovenije ukvarja s športom občasno, toda le 20,6 odstotkov se jih z njim

ukvarja redno najmanj dvakrat tedensko.¹ Kljub temu pa šport vpliva na razpoloženje celega naroda. Ob morebitni olimpijski medalji ali pomembni zmagi katerega od slovenskih športnikov ali športne ekipe - še posebej ob zmagi nad našimi najbližjimi državnimi sosedi - skorajda ne bo Slovenca, ki ne bi bil ponosen na to, da je Slovenec. Mnogi med njimi se za šport pravzaprav sploh ne zanimajo, vendar jih kljub temu prevzame euforija dogodka: zmagovalci vendar želimo biti vsi!

Znani športniki, t.i. 'športne zvezde', so nacionalni heroji; navdušujemo se nad vsakim aspektom njihovega življenja. Ekonomija jih ima rada, ker lahko preko njihove prepoznavnosti uspešno prodaja svoje izdelke. Športniki nam prodajajo vse: od bolhe do slona, čeprav ne prva ne drugi nimata nikakršne veze z njihovim športnim uspehom. Pri športnikih občudujemo njihove sposobnosti, njihovo odličnost in predanost. Da bi jim bili čim bolj podobni, uporabljamo enako (športno) opremo kot oni in celo nosimo majice z njihovimi napismi na hrbtu. So vzorčni modeli za milijone. Ko spregovorijo, jih vsi poslušamo.

Da šport igra pomembno vlogo v življenju marsikaterega posameznika, ni nobenega dvoma. Vprašanje pa je, ali v tem dejstvu tudi Cerkev lahko prepozna nekaj pomembnega. Ali vendarle obstaja kakšna zveza med športom in krščanstvom? Kaj nam o tem lahko pove Sveto pismo? Ali obstaj morda celo 'teologija športa'? Kot želimo pokazati, šport ni le legitimno področje za Cerkevno vključevanje, pač pa tudi strateško pomembno področje nove evangelizacije!

Kaj je šport?

Športa ni lahko definirati. Šport je lahko igra, rekreacija ali tekmovanje. Vsebuje psihološke in fizične vrednote. Razvija moralne kreposti in nas socializira. Pogosto velja tudi, da družina, ki se 'igra' skupaj, tudi ostane skupaj. Šport pa je lahko tudi poklicno delo, obrt, služba, zaposlitev. Vsekakor so danes nekateri segmenti športa tudi velik posel. In nenazadnje je šport tudi neodtujljiva prava vsakega posameznika.

Velika Britanija velja za državo začetka modernega športa. V letaku Britanskega sveta za šport iz leta 1991 *The Case for Sport* piše:

"Šport je sam sebi zagovor. Je eden vitalnih elementov v naši nacionalni kulturi. Poleg tega šport še:

- prispeva k boljši fizični pripravljenosti, boljšemu zdravju in boljšemu osebnemu življenju;
- igra pomembno vlogo pri celostni vzgoji otrok;
- ponuja možnosti za različne nove izkušnje, nova znanstva in prijateljstva v skupnosti;
- ljudem z različnimi omejitvami nudi dopolnitev, možnost izboljšanja zdravja in dvig kvalitete življenja;
- v ekonomiji ustvari približno 9 milijard funtov prometa letno;
- ustvari približno 400.000 delovnih mest;
- predstavlja Britanijo v svetu in veča njen ugled."

Danes nekateri teologi poudarjajo, da je bilo stvarjenje sveta in človeka sicer popolnoma smiselno in resno dejanje, a hkrati nepriključeno in nepotrebno. Bog je svoboden in ustvarja, ne ker bi moral, pač pa ker tako sam hoče. Svet tako ne more biti razumljen kot nujnost Boga ali izžarevanje njegove prepolnosti (emanacija). Z drugimi besedami, stvarjenje je rezultat Božje igre; Bog se igra s svojimi (z)možnostmi.² Človek - podoba Boga - naj bi tako dosegel najvišje zavedanje in največjo polnost prav v posnemanju Boga,

to pa je v igri. Igra je torej izraz bogopodobnosti, božanskosti človeka. Igra je najprimernejši način biti.³ Ob tem naj izrazimo le še željo, da bi človek Boga tako vestno posnemal tudi v njegovi dejavni ljubezni.

Sveto pismo in šport

Če želimo izvedeti, kakšen je svetopisemski pogled na npr. krajo, nam ni težko najti ustreznega mesta. Bog nam pravi, da krasti ni dobro, kar lahko preberemo v desetih zapovedih (prim. 2 Mz 20, 15). Enako sporočilo pa se ponavlja skozi celotno Sveto pismo. Če pa želimo prepoznati svetopisemski pogled na šport, pa naša pot ne bo tako enostavna. Med desetimi zapovedmi, ki jih je Bog dal Mojzesu, šport ni omenjen nikjer. Prav tako tudi drugje ni enoznačno povedano, kaj naj s športom. Zato moramo, da bi prišli do pravega svetopisemskega pogleda nanj, povzeti glavna načela in principe Svetega pisma ter jih aplicirati na današnji šport.

Najbrž ste že slišali za katero od spodnjih 'športnih vrstic' v Svetem pismu, npr. glede teka: "*Dober boj sem izbojeval, tek dokončal...*" (2 Tim, 4,7), ali pa molitev trenerja moštva: "*Izberite mi tedaj moža, ki zna dobro igrati, in ga pripeljite k meni!*" (1 Sam 16, 17).

V Svetem pismu je šport neposredno omenjen le v Novi zavezi. Tam namreč pride večkrat do soočenja judovske in grške kulture. Olimpijske igre izvirajo iz stare Grčije s predvidenim začetkom v letu 776 pr. Kr., kar predstavlja začetek nam znanega organiziranega tekmovalnega športa. Grki so bili zelo predani športu in telesnim aktivnostim. Igre in tekmovanja so tako bila del njihove kulture, njihovega vsakdana. Nasprotno je življenjski slog večine Judov športnim aktivnostim posvečal le malo čas. Kljub temu obstajajo dokazi o obstoju tekov, metov, lova, dviganja uteži, rokoborbe in lokostrelstva med njimi.⁴ Razlog, da športu niso posvečali večje pozornosti, pa tiči v tem, da so športna tek-

movanja imeli za poganške rituale, kar so grške igre v resnici tudi bile. Borba za zmago, (samo)povečevanje športnikov in ostale malikovalske aktivnosti, ki so spremljale igre, so pravoverne Jude odganjale od poganškega športa. Vse to pa so natančno tisti argumenti, ki jih proti današnjemu športu lahko uporabi tudi današnji kristjan.

V Novi zavezi se skoraj vsi navedki v zvezi s športom tičejo grških atletskih tekmovanj. Sv. Pavel se v svojih pismih večkrat sklicuje na njihova tekmovanja in pokaže na vzporednice med krščanstvom in športom. Poudari, da se lahko kristjani mnogo naučijo za svoje krščansko življenje prav iz življenja atletov. Pavel je namreč prepoznal šport kot sestavni del njihove takratne družbe in ga tako uporabil, da bi na bolj razumljiv način predstavil krščansko vero tudi poganom (Grkom).

V Prvem pismu Korinčanom nas Pavel opozarja na zgled treniranja športnikov. Vsak kristjan je poklican, da sledi temu zgledu, in sicer za venec, ki ne ovne.

“Mar ne veste, da tisti, ki tečejo na tekališču, res vsi tečejo, da pa le eden dobi nagrado? Tako tecite, da jo boste dosegli. Vsak tekmovalc pa se vsemu odreče, oni, da prejmejo venec, ki ovne, mi pa nevenljivega. Zato jaz ne tečem kar na slepo, ne bojujem se, kakor bi mahal po zraku. Nasprotno, trdo ravnam s svojim telesom in ga usužnjujem, da ne bi bil sam zavržen, ko oznanjam drugim.” (1 Kor 9, 24-27)

Tu Pavel uporabi metaforo tekmovanj, ki so bila domača vsej njegovi ciljni publiki. Issemijske igre, ki so bile ene od štirih ‘svetih iger’ v antični Grčiji, so se namreč dogajale prav v Korintu. V odlomku Pavel primerja napor športnikov, ki se borijo za zemeljsko nagrado, z življenjem kristjanov, ki so poklicani k višjim ciljem. Pavel tako roti kristjane, naj vztrajajo v vsakodnevni borbi krščanskega življenja, da bi tako dosegli plačilo v nebesih – venec, ki ne ovne.

V Pismu Hebrejcem sv. Pavel pripravo športnika na tekmovanje primerjana s krščanskim življenjem:

“Ker nas torej obdaja tako velik oblak pričevalcev, tudi mi odstranimo vsakršno breme in greh, ki nas zlahka zapelje, ter vztrajno tecimo v tekmi, ki nas čaka. Uprimo oči v Jezusa, voditelja in dopolnitelja vere. On je zaradi veselja, ki ga je čakalo, pretrpel križ, preziral sramoto in sédel na desnico Božjega prestola.” (Heb 12,1-2)

Prav tako kot športniki ne tekmujejo v svečanih oblačilih, pač pa odložijo vse, kar bi jih pri njihovem nastopu lahko oviralo, naj tudi kristjani odložimo vsakršno breme in greh, ter usmerimo pogled na ciljno črto, v cilj, v Jezusa Kristusa, ki se je boril pod težo križa, križ premagal in zmagovalno sedel na desnico Božjega prestola. V tem je tudi podobnost krščanstva in športa. O tem Tom Landry, trener ameriškega nogometnega moštva Dallas Cowboys, pravi: *“Mislim, da se tu stikata krščanstvo in šport. Če namreč človek želi živeti krščansko življenje, mora biti vsaj tako discipliniran v stvarih, ki jih opravlja, kot igralec nogometa, ki želi biti uspešen.”*⁶

Zmagovalci na štirih svetih igrah so za nagrado dobili lovorjev venec. Sv. Pavel pa spet na več mestih uporabi podobo venca kot nagrado, ki čaka verujoče v nebesih. Tako kot v devetem poglavju Prvega pisma Korinčanom je tudi tu glavna točka v tem, da smo kristjani poklicani h kroni neminljive vrednosti v nasprotju s krono olimpijskih zmagovalcev:

1 Tes 2,19: *“Kajti kdo je naše upanje in naše veselje in venec, s katerim bi se lahko ponášali pred našim Gospodom Jezusom ob njegovem prihodu, če ne prav vi?”*

2 Tim 4,8: *“Odslej je zame pripravljen venec pravičnosti, ki mi ga bo tisti dan dal Gospod, pravični sodnik. Pa ne le meni, marveč vsem, ki ljubijo njegovo pojavitev.”*

Jak 1,12: *“Blagor človeku, ki stanovitno prenaša preizkušnjo, kajti ko bo postal preizkušen,*

bo prejel venec življenja, ki ga je Bog obljubil njim, kateri ga ljubijo.”

1 Pt 5,4: “In ko se bo razodel véliki pastir, boste dobili nevenljivi venec slave.”

V Svetem pismu je tudi prek trideset navodil o zmagi, všteti s temi:

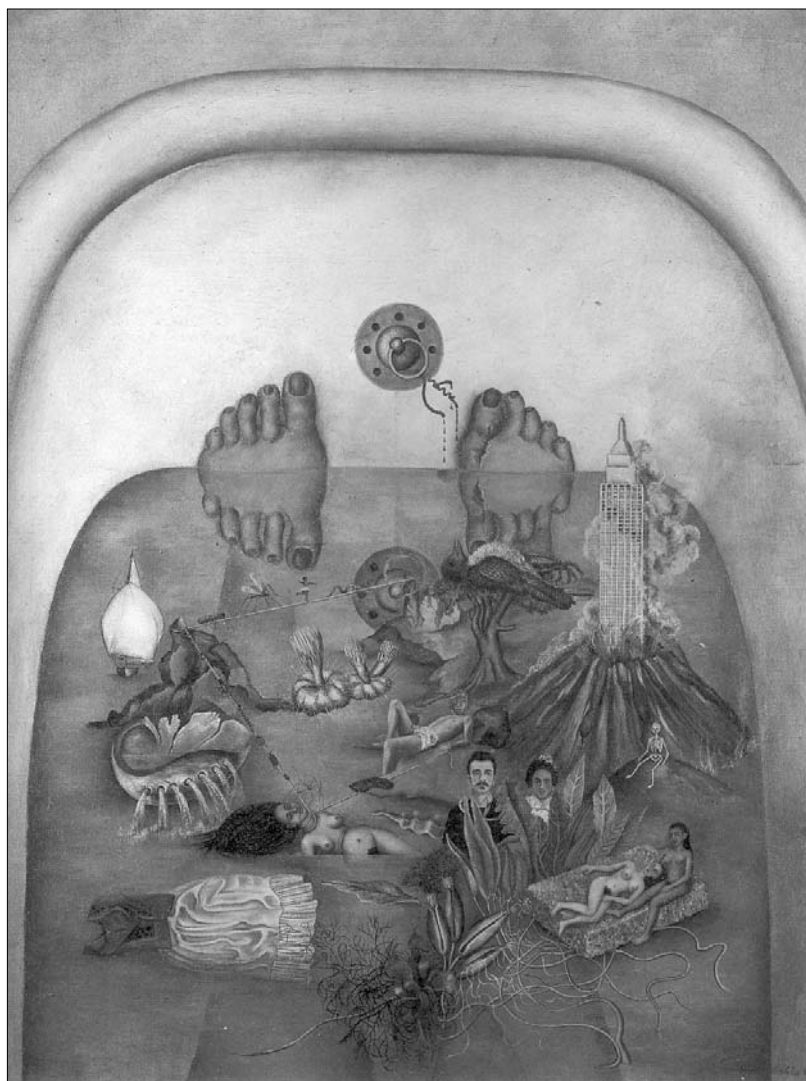
Ps 144, 9-10: “O Bog, novo pesem ti hočem peti, na harfo desetih strun ti hočem igrati; tebi, ki daješ zmago kraljem, ki osvobajaš Davida, svojega služabnika, pred mečem nesreče.”

1 Kor 15,57: “Hvala torej Bogu, ki nam daje zmago po našem Gospodu Jezusu Kristusu.”

1 Jn 5,4: “Kajti vse, kar je rojeno iz Boga, premaga svet. In zmaga, ki premaga svet, je naša vera.”

Vendar pa večina odlomkov govori o Božji zmagi in bi zato bilo nespametno vse aplicirati na svet športa.

Sveti Pavel je uporabljal tudi primere iz športa, da je obrazložil duhovne resnice. Tako

Frida Kahlo, *Kaj mi je dala voda*, olje na platnu, 1938, 96,5 x 76,2 cm, zasebna zbirka.

kot je Jezus pogosto uporabljal jezik in primere iz vsakdanjega življenja ljudi v Judeji (npr. izgubljena ovca, pšenično zrno ipd.), prav tako uporablja primere iz športa tudi Pavel, ko piše ljudem z grško miselnostjo in kulturo.

Gal 5,7: *“Lepo ste tekli. Le kdo vam je presekala pot, da niste poslušni resnici?”*

2 Tim 4,7: *“Dober boj sem izbojeval, tek dokončal, vero ohranil.”*

Pavel se tudi ni trudil zamanj. Želel je biti zmagovalec, prav tako kot to želi biti vsak pravi športnik. Trdo se je pripravljaval in držal pravil, da bi osvojil večno krono.

Gal 2,2: *“Šel pa sem po razodetju. Predložil sem jim evangelij, ki ga oznanjam med pogani, in še posebej najuglednejšim osebam, da bi morala ne tekel ali da ne bi bil tekel v prazno.”*

Flp 2,16: *“Držite se besede življenja, da se bom lahko na Kristusov dan pohvalil, da nisem v prazno tekel in se nisem v prazno trudil.”*

2 Tim 2,5: *“Tekmovalec ne dobi venca, če ne tekmuje po pravilih.”*

Prav tako vsak športnik ve, da so napake in razočaranja del športnega tekmovanja. Le trenutek nepozornosti ali smole in že se mesta premešajo. Ob tem pa športniki ne odnehajo obrnjeni v preteklost, pač pa poskušajo pozabiti na napako in v naslednji priložnosti odigrati bolje: *“Ne mislim, bratje, da sem to dosegel. Enopa: pozabljam, kar je za menoj, in se iztegujem proti temu, kar je pred menoj, ter tečem proti cilju po nagrado, h kateri nas od zgoraj kliče Bog v Kristusu Jezusu”* (Flp 3,13-14).

Vsakdo, ki je kdaj igral ali tekmoval kot član moštva v ekipnih športih, ve, kako pomembno je skupno delo. Pavel nas na to opozori v 1 Kor 12, 14-18 na primeru telesa:

“Tudi telo namreč ni sestavljeno iz enega telesnega dela, ampak iz več delov. Če bi noga rekla: ‘Ker nisem roka, ne spadam k telesu,’ vendarle spada k telesu. Če bi uho reklo: ‘Ker nisem oko, ne spadam k telesu,’ vendarle spada k telesu. Kje bi bil sluh, ko bi bilo vse telo oko? Kje bi bil vonj, ko bi bilo vse telo sluh? Tako pa je

Bog vse posamezne telesne dele razpostavil po telesu, kakor je hotel.”

Timsko delo, kot ga danes imenujemo, torej ni iznajdba trenerjev, pač pa je omenjeno kot pomembno že v Novi zavezi. Največje zmage so vedno dosežene, ko ekipa deluje kot eno telo, in le redko takrat, ko ekipa temelji na sposobnostih enega izjemnega posameznika.

Bistven sestavni del športa je človeško telo. Človeško telo je Božja stvaritev in je kot tako dobro. Celo Bog sam se je učlovečil v njem. Sv. Pavel o njem piše v 1 Kor 6,19-20: *“Mar ne veste, da je vaše telo tempelj Svetega Duha, ki je v vas in ki ga imate od Boga? Ne pripadate sebi, saj ste bili odkupljeni za visoko ceno. Zato povečujate Boga v svojem telesu”*. Vse to vpliva na to, kako vidimo telo in kako ga uporabljamo. Filozofi pozne antike so kristjanom celo očitali njihovo ‘strast do telesa’,⁷ kar je v očitnem nasprotju z danes splošno sprejetim mnenjem v družbi, da je krščanstvo proti telesu in vsemu telesnemu. Tudi z lepim, čvrstim, skladno razvitim (treniranim) telesom lahko slavimo Boga.

O teologiji športa

Kot smo videli, v Svetem pismu ni nikjer jasno in nedvoumno povedano, kaj je šport. Kljub temu pa je mnogo stvari, ki jih lahko naobrnemo tudi na današnji šport. Preden lahko prepoznamo namen, ki ga je imel Bog s športom – predpostavljamo, seveda, da leta obstaja –, moramo razumeti Božji namen s človekom in človeškimi tekmovanji. Začetna točka pri vsakršnem razumevanju Božjega načrta je Prva Mojzesova knjiga (Geneza). Tu najdemo pet glavnih točk: 1. Stvarjenje; 2. Človeško bitje; 3. Človekov padec; 4. Sodba; 5. Odrešenje.

1. Stvarjenje

Vse, kar je Bog ustvaril, je dobro (prim. 1 Mz 1,31), kar pomeni, da kakršna koli ob-

lika dualizma med telesom in duhom ni mogoča. Prav tako ni mogoč panteizem: Bog ni del stvarstva, On je Stvarnik. Vse, kar je, kar je Bog ustvaril, je torej dobro. Ta misel se ponovi tudi v 1 Tim 4,4 *“Kajti vse, kar je ustvaril Bog, je dobro in ničesar ne smemo zametavati, le da to uživamo z zahvaljevanjem”*. Vse stvari so torej dobre, tudi materialne, in so namenjene človeku. Začetna točka ‘teologije športa’ je torej vprašanje ‘Kdo je Bog in kaj dela?’. Če je On res Stvarnik vsega, potem je moral ustvariti tudi šport in človeka sposobnega za šport. Videti človeka, ki se ukvarja z nekim športom, videti nogometaša, ki da gol, ali tekača, ki preteče 10 km, nam torej lahko zbudi zahvaljevanje in slavljenje Boga za vse to, kar je ustvaril. Če je temu tako, potem nimamo razloga za to, da bi šport smatrali kot nekaj Bogu nasprotnega. Zavedati pa se moramo, da se je ves svet po začetnem stvarjenju ‘pokvaril’ in da kot tak potrebuje odrešitve. Odrešitelj pa je le Jezus Kristus.

2. Človeško bitje

Prva Mojzesova knjiga nam prav tako pomaga odgovoriti na vprašanje, kdo je človek in kaj je smisel njegovega življenja. *“Bog je rekel: “Naredimo človeka po svoji podobi, kot svojo podobnost! Gospoduje naj ribam morja in pticam neba, živini in vsej zemlji ter vsej laz-nini, ki se plazi po zemlji!”* (1 Mz 1,26). Človek je torej podoba Boga in postavljen v svet kot ‘Božji namestnik’, ki z Njim deli moč vladanja nad zemeljskimi stvarmi. Naše delo na zemlji nam daje dostojanstvo. Če so moški in ženske resnično podoba Boga, kot piše v Genezi, potem daje to človeku posebno in edinstveno vrednost. Človekova vrednost in njegovo dostojanstvo tako nista odvisna od tega, kar lahko naredi, pač pa od tega, kar že je. S tem je človek osvobojen borbe za svojo samopodobo, pridobljeno s svojimi sposobnostmi in tekmovanji.

3. Človekov padec

Greh vstopi ‘v igro’ v tretjem poglavju Prve Mojzesove knjige, ko sta se Adam in Eva, starša vsega človeštva, uprla Bogu. Nista se zadovoljila s tem, da sta ‘le’ podoba Boga; želela sta še več. Želela sta biti kakor Bog. Sveto pismo nam pove (npr. v Rim 5), da smo z njima grešili mi vsi. Celota stvarstva je s tem omadeževana. S svojimi lastnimi dejanji ponavljamo greh. Tudi naše delo sedaj ni več toliko izraz našega dostojanstva kot našega napora in skrbi.

4. Sodba

Posledica greha je sodba. V 1 Mz 3 Bog pravi ženi: *“Zares, mnogo boš trpela v svoji nosečnosti in v bolečinah boš rojevala otroke. Po možu boš hrepenela, on pa bo gospodoval nad teboj. In človeku je rekel: ...naj bo zaradi tebe prekleta zemlja; s trudom boš jedel od nje vse dni svojega življenja. Trnje in osat ti bo rodila in jedel boš poljsko rastlinje. V potu svojega obraza boš jedel kruh, dokler se ne povrneš v zemljo, kajti iz nje si bil vzet. Zares, prah si in v prah se povrneš”*. Posledice sodbe se nadaljujejo tudi z vesoljnim potopom v 1 Mz 6.

5. Odrešenje

Vendar Bog s potopom ni izbrisal vsega človeštva. Noe s svojo družino se je rešil. Zgodba tudi kaže na to, kar bo Bog storil ob koncu časov, ko bo sodil vse ljudi. Kaže tudi na našega odrešenika Jezusa Kristusa. V Jezusu je čudovita Božja stvaritev – človek – rešena. Zato so vse poti našega življenja prepletene z odnosom z Jezusom in po njem odrešene. In kako lahko vse to apliciramo na šport?

Kot smo že videli, pisci Nove zaveze uporabljajo mnogo primer iz športa. Prav v nobeni od teh pa ni podana obsodba športnih tekmovanj. Če bi namreč šport res bil sam po sebi slab, bi bilo čudno, da Sveti Duh, ki je navdihnil celotno Sveto pismo, ne bi piscu

omejil primer iz športa, ali vsaj opozorili bralce na nevarnosti kakršnega koli stika s športom. Torej nimamo prav nobenega razloga, da bi Sveto pismo razumeli kot antišportno.

Izhajajoč iz razumevanja stvarjenja lahko šport prepoznamo kot Božji dar. Kot smo videli, je šport in naše zmožnosti, da se lahko z njim ukvarjamo, ter zadovoljstvo ob njem del Božjega stvarstva. Sveto pismo razkriva Boga, ki obdaruje človeka tako z duhovnimi kot tudi s fizičnimi sposobnostmi. Vse te so od Boga in so za uporabo v Božjo slavo. Protinavarno bi bilo, da bi imeli glasbeni talent za dar od Boga, medtem ko hitrosti, moči, vzdržljivosti, koordinacije in drugih športnih sposobnosti pa ne. Jonathan Edwards, svetovni rekorder v troskoku, je o tem povedal: "Dejstvo, da lahko človeško telo skoči 18,29 metrov, je pričevanje, kako služimo dobremu Bogu".⁸ Ko športnik prepozna svoje športne sposobnosti kot Božji dar, je svoboden, da jih lahko uporablja v Njegovo slavo. Ob tem izgine občutek krivde, da je šport grešna ali vsaj manj pomembna aktivnost. Športnik se potrudi, da bi iz sebe iztisnil kar najboljše, vse v duhu Pavlovih besed: "*Kar koli že delate, delajte iz srca, kot da delate za Gospoda, ne za ljudi...*" (Kol 3,23).

Sodelovanje pri nedeljskem bogoslužju je pomemben del našega duhovnega življenja. Sveto pismo pa govori tudi o sedemdnevem bogoslužju. "*Ker je torej Bog tako usmiljen, vas rotim, bratje: darujte svoja telesa v živo, sveto in Bogu všečno žrtev; to je vaše smiselno bogoslužje*" (Rim 12,1). Poklicani smo, da oznanjamo Jezusa ves čas in v vseh stvareh. Bog nam je dal talente, ki naj jih razvijamo, da bi preko njih slavili Boga. In ali obstaja kakšen razlog, zakaj ga ne bi slavili tudi na športnem igrišču?

Če smo vključeni v tekmovalni šport, nam Jezusove besede: "*Ljubite svoje sovražnike in molite za tiste, ki vas preganjajo,*" (Mt 5,44) lahko predstavljajo velik izziv. V kulturi, kjer je sovraštvo do sotekmovalca že kar nekakšna

norma, je na nas, da se trudimo videti sotekmovalca kot bližnjega, in da ga ljubimo.

Jezusov namen za vse njegove učence bi lahko strnili v: "*Takó naj vaša luč sveti pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in slavili vašega Očeta, ki je v nebesih*" (Mt 5,16). Razgreti trenutki na športnem igrišču so trd in neizprosni test krščanskega življenja. Ali lahko odpustiš sotekmovalcu, ki je pravkar naredil prekršek nad tabo? Ali lahko ne zameriš drugemu, ker je goljufivo prišel do zmage? Šport je resnično peč, v kateri je naša vera preizkušena v ognju tekmovanj. Zato pa je prav šport lahko znamenje vsemu svetu, da je v naše sporočilo avtentično, da pripadamo Jezusu, prek prave ljubezni, odpuščanja v vseh težkih trenutkih, ki jih doživljamo v športu. Med športom in krščanskim življenjem je torej veliko podobnosti in veliko stvari se lahko naučimo, če šport prav apliciramo na krščansko življenje.

Jezus nas je poslal, da bi postali njegove priče do konca sveta (prim. Apd 1,8; Mt 28,19). Sveti Pavel nas v 2 Kor 5,20 imenuje nekakšne Kristusove poslane: "*Zavoljo Kristusa smo torej poslani, po nas vas kliče Bog. Zavoljo Kristusa vas prosimo, spravite se z Bogom*". Zaradi Njega smo poslani tudi v šport. Že v Pavlovih časih je šport predstavljal most do poganov in zdi se, da ima to vlogo lahko tudi danes.

Kljub temu da s športom lahko slavimo in oznanjamo Boga, pa je šport vendarle le prehoden. Je takšen, kot vse človekove aktivnosti, ki pridejo in odidejo. V luči večnosti je šport omejen. V 1 Tim 4,8 je Pavel zapisal: "*Urjenje telesa namreč le malo koristi, prava pobožnost pa je koristna v vsem, ker obljublja življenje, sedanje in prihodnje*". Šport ni cilj sam v sebi, pač pa sredstvo. Šport je pot za spoznanje in rast v Kristusu. Nevarnost obstaja v idealiziranju športa in postavljanju športa pred Kristusa.

Pogost kliše v športu je, da si dober le toliko, kot je bila dobra tvoja zadnja tekma.

Torej, če si na zadnji tekmi igral oz. nastopil dobro, potem si nekaj vreden, sicer ne. Če je vrednost športnika resnično odvisna le od (ne)uspešnosti njegovega zadnjega športnega nastopa, potem je le-ta lahko v resnih težavah. Celo najboljši ne dosežejo vedno zelenega uspeha. V vzponih in padcih vsakdanjega (športnega) življenja je pomembno, da postavimo svojo vrednost na nekoga, ki te ne ljubi le takrat, ko dobro nastopaš: *“Jezus Kristus je isti, včeraj in danes in na veke”* (Heb 13,8). Če je tvoja vrednost postavljena na nespremenljivi in večni odnos z Gospodom, potem uspešnost nastopa nima veze s samopodobo, z vrednostjo. Pomembno se je ves čas zavedati, da naša identiteta kot kristjanov prihaja iz tega, da nas je Bog ustvaril po svoji podobi, po Jezusu Kristusu pa nas je odrešil. Neprestana, že kar patološka potreba po uspehu, da bi tako postal srečen in nekaj vreden, ki je danes, žal, med športniki pogosta, je enosmerna vozovnica v potrtost in osebni zlom.

Če povzamemo nekatere poudarke iz teologijo športa, lahko rečemo, da je šport:

- Božji dar,
- del Božjega stvarstva,
- možnost za slavljenje Boga,
- možnost za izkazovanje ljubezni do bližnjega,
- testno mesto,
- možnost za pričevanje,
- je pomemben, vendar ne najbolj pomemben,
- ni izvor vrednosti človeške osebe.

Koristna izraba prostega časa

Cerkev je imela skozi zgodovino zelo protislovna stališča do športa. Na hitro bi morda lahko ta odnos primerjali z odnosom med Jeruzalemom in Atenami. Na osnovi filozofije J. J. Rousseau-a je v preteklem stoletju nastala doktrina ‘mišičastega krščanstva’. To je bil tok, ki je v športu videl velik pozitivni moralni

vpliv tudi na zunanji svet. Nesebičnost, pravičnost in zdravje so bile ideje bistvene za šport, prav tako pa tudi za vsako krščansko skupnost. Zunanji izraz mišičastega krščanstva je bila uvedba športa (še posebej nogometa) v javne šole v Angliji. Tako je tudi precej še danes delujočih nogometnih moštev na Otoku nastalo na pobudo lokalnih cerkva. V kasnejših letih pa je Cerkev zaradi puritanstva postala sumničava do športa. Svoje pa sta dodala tudi tesna zveza športa s prekomernim popivanjem in športnimi stavami. Poleg tega je mnogo športnih dogodkov potekalo ob nedeljah. Šport pa je tudi vodil do fanatizma, idoligizma, pretiranega obremenjevanja telesa vse do poškodb in bolezni, prav tako pa je kristjane odvrčal od izpolnjevanja dolžnosti do Cerkve. Cerkev je šport postavila pod vprašaj tudi zaradi vprašanja koristne izrabe časa (prim. Ef 5,16). Čas je nabrž mogoče bolje izrabiti, kot pa cele dneve tekati za žogo. Šport je s svojo močjo v Cerkvi pogosto tudi razdelil mnenja. Tisti, ki v njem niso našli svojega zanimanja, le težko razumejo, da je za drugega – športnega navdušenca – lahko zelo pomembno, ali je nekdo zmagal ali ne.

Na podobnosti med športom in religijo so opozorili že mnogi. Oba imata namreč moč oživiti družbeno skupnost in jo pripekljati celo do fanatizma. Oba imata svoj sveti čas in prostor. Tudi udeleženci se oblečejo v posebna oblačila. Mnogi vidijo šport kot novo svetovno religijo. Prav tako je podobnost med športom in religijo v tem, da se pri obeh poje ritualne pesmi, da pripadniki za to porabijo precej denarja, da dasta človeku nek smisel življenja. Oboje daje človeku po neuspehu vedno znova drugo možnost in ga spodbuja, da ne bi sredi ponavljajočega vsakdanjika obupal.

Kljub vsemu pa je treba priznati, da se športu pogosto pripisuje pretirana pozornost. Če poslušamo športne poročevalce, pogosto

slišimo, da gre za najbolj pomembno tekmo v sezoni ali na sploh, pri kateri bi morebitni poraz predstavljal pravo katastrofo. Ob tem se le s težavo lahko spomnimo, da gre vendarle le za igro. O tem je Jonathan Edwards duhovito zapisal: "Mislim, da smo lahko glede športa pogosto smrtno resni. Šport lahko postane vse, toda ko ga zreduciramo na njegove osnovne sestavine, vidimo, da gre pri nogometu le za to, da brcamo naokrog po travi kos plastike napolnjene z zrakom, pri tem pa to

reč poskušamo spraviti v nek okvir z napeto mrežo. Podobno je tudi drugod. V atletiki na primer skočiš v pesek, izmeriš razdaljo in postaneš slaven".⁹

Vsakdo, ki se resno ukvarja s športom, vidi, da je šport precej zahteven. Od človeka zahteva vadbo večkrat tedensko in še tekmovanje, običajno v nedeljo. Nedelja je nedvomno eden glavnih razlogov za dvome Cerkve in kristjanov (celo športnikov samih) glede dobrosti športa kot takega. Zgodi se, da cerk-

Francis Bacon, Študija po Velázquesovem Portretu papeža Inocenca X., 1953, olje na platnu, 153 x 118 cm, Des Moines Art Center.

veni voditelji opozarjajo ljudi, da ne bi preveč časa posvetili športu. Pri tem pa jih ne skrbi ukvarjanje z glasbo, umetnostjo ali literaturo. Še več, pogosto ti, ki se zmrdujejo nad časom porabljenim za šport, pozabijo, da sami vsaj toliko nedeljskega časa preždijo pred televizijo. Živimo v času, ko se celotna družba pritožuje nad preutrujenostjo zaradi preobilice dela ter takšnega ali drugečnega stresa. V takšnem času je čas vzet za rekreacijo (dobe- sedno 'za re-kreacijo', obnovitev) lahko zelo dobra naložba.

Kristjan športnik?

Ni malo športnikov, ki so že slišali, da njihovo ukvarjanje s športom ni združljivo z njihovim krščanstvom. Veliko je razlogov, zakaj naj se kristjani ne bi ukvarjali s športom: nedeljska tekmovanja, prevelika obsesija s športom, šport ni duhoven... Na nekatera nesoglasja smo že odgovorili. Zdaj pa se osredotočimo na dejstvo, da tekmovalni šport v človeku pogosto vzbudi željo po zmagi za vsako ceno, pri čemer je sotekmovalec le še nekaj, kar je treba uničiti. Po takšnem gledanju so športna tekmovanja že sama po sebi nekaj slabega. Vendar pa, kot smo videli, je tudi šport Božji dar, tako kot vse ostalo stvarstvo, ki pa ga tudi pogosto napačno uporabljamo.

Pogosto tudi naletimo na prepričanje, da kristjan ne more biti dober športnik in zmagovalce, saj mora biti dober in ponižen. Tak pa ne more uspeti v trdem in brezkompromisnem boju za najvišja mesta. Toda kristjani, ki prav razumejo svoj odnos z Bogom, so lahko športnemu treningu in tekmovanjem še bolj predani, saj vse delajo, kot da delajo za Gospoda in ne za ljudi (Kol 3, 23). Kristjan mora potemtakem biti vedno 100% pri stvari, tudi če ga drugi ne gledajo. O tem nam poročajo mnogi krščanski športniki. Jonathan Edvards pravi, da je spoznal, da je trosek to, kar Bog želi od njega. Kot piše v Svetem pismu, so vsakemu dani talenti, ki jih je

potrebno razviti. Je še kaj boljšega, kot na tak način izpolniti Božjo voljo?

Kristjani torej lahko svobodno in trdo igrajo, tekmujejo 100%, toda znotraj pravil: *"Tekmovalec ne dobi venca, če ne tekmuje po pravilih"* (2 Tim 2,5). Dejstvo, da 'vsi tako delajo', da vsi kršijo pravila, za kristjana ni nobeno opravičilo. Do kakršnih koli težav že pride, se mora truditi, da vidi v svojem sotekmovalcu svojega bližnjega in ga poskuša ljubiti. To pa ne gre brez Božje pomoči, zato je potrebno moliti in prositi Gospoda.

Kakšen naj bo krščanski odnos do sodnikov? Poznano je, da naj ljubimo svoje bližnje kot same sebe, lahko pa navedemo tudi odlomek iz Pisma Rimljanom: *"Vsak naj se podleže oblasti, ki so nad njim. Ni je namreč oblasti, ki ne bi bila od Boga. In te, ki so, so postavljene od Boga"* (Rim 13,1). Prav tako pa tudi vrstice 12,18: *"Če je mogoče, kolikor je odvisno od vas, živite v miru z vsemi ljudmi"*. Ob sodniških napakah v miru in z ljubeznijo opozorimo sodnika na to, da bi tako v prihodnje lahko bolje opravljal svoje delo. To pa nikakor ni lahko. Je pa bolj koristno, kot ne storiti ničesar, saj bi to pomenilo, da sprejemamo nepravilne kriterije sojenja.

Poznamo dobre športnike in dobre tekmovalce. Običajno je razlika med njimi v tem, da prve lahko uvrstimo v skupino 'fair play-a' (veselje, poštenost, biti dober poraženec), za druge pa je značilna težnja po zmagi za vsako ceno (dati vse od sebe, da bi zmagal). Tema dvema kategorijama pa lahko dodamo še biti dober kristjan, ki pa vključuje oba zgornja in ju presega. Od športnika namreč zahteva, da tekmuje, kot bi tekmoval Jezus. To je tako imenovana 'WWJD (What would Jesus do) filozofija', aplicirana na sodobni šport.

Ali Bog poskrbi za zmagovalce?

Mnogo športnikov – kristjanov – je svoje uspehe pripisalo Božji pomoči. Kljub temu

pa na tem področju obstaja nevarnost, da bi krščanstvo videli le kot dodatno pomoč, kot nekakšen 'dovoljeni doping' za zmago v pomembni tekmi. Zdi se, kot da bi to bila verzija 'zmagovitega evangelija', tj. pogleda, kjer Bog blagoslavlja svoje vernike z zdravjem, veseljem in zmagami na vseh področjih njihovega življenja, vključno s športom. Toda v Svetem pismu nam ni dano nobeno zagotovilo uspeha v tem življenju, če bomo kristjani, - niti v športu -; šele po veliki noči pride velikonočno jutro.

Leta 1996 je Alex Ribeiro, Brazilc, bivši voznik formule ena, zdaj pa vodja brazilske organizacije 'Športniki za Kristusa' in 'športni kaplan' brazilskega nogometnega moštva, napisal knjigo z naslovom *'Kdo je zmagal svetovno prvenstvo? - Odgovor vas bo presenetil'*. Knjiga je notranja zgodba o uspehu brazilske nogometne reprezentance na svetovnem nogometnem prvenstvu leta 1994 v ZDA. Odgovor na koncu knjige se glasi tako: "Zelo jasno je, da je bil glavni generator drame na svetovnem prvenstvu leta 1994 Bog sam. Čeprav se sam ni pojavil kot oseba na Rose Bowlu na zaključni slovesnosti ali na kateri drugi od dvainpetdesetih tekem, je vse - absolutno vse - pod Njegovim nadzorom. Bog je pustil svoje sledi na prav vsaki malenkosti. In čeprav On ne deli svoje slave z nikomer, odločilna igra ni imela ničesar opraviti z Baggiovo nogo (ki je zgrešil odločilni prosti strel za Italijo) ali Tafferelovo roko (brazilski vratar). Neverjetno, toda resnično: Bog je zmagal svetovno prvenstvo 1994".¹⁰ Knjiga nam pripoveduje zgodbo o Alexsijevih srečanjih z igralci, ki so kristjani. O njihovih skupnih molitvah, pogovorih in prebiranju Svetega pisma. Knjiga opisuje tudi živ pogovor o temi moliti, toda ne za zmago. Zaključek je bil naslednji: "Odločili smo se, da bomo molili v skladu z Božjo voljo. Da bi bili glede tega gotovi, bomo molili, da zmaga tista država, ki bo Jezusovemu imenu prinesla največjo slavo

s tem, da bo sporočilo odrešenja prenesla največjemu številu ljudi".¹¹

Prepričanje igralcev je temeljilo na Svetem pismu, kljub temu, da se nam sama interpretacija odlomkov lahko zdi nenavadna. Prebirali so npr. Psalm 18, pri čemer so besedo 'sovražnik' zamenjali s tekmeč. *"Pošlje pomoč od zgoraj, vzame me, potegne me iz velikega vodovja. Reši me mojega močnega nasprotnika, mojih sovražnikov, ker so močnejši od mene"* (Ps 18, 17-18). Ko so v tekmi proti ZDA izključili enega igralca, je Brazilija igrala le z desetimi možmi. Podobno kot je Gideon premagal Mediance s samo 300 od začetnih 32000 vojakov (prim. Sod 7), je tudi tokrat Bog premagal ZDA.

Toda, ali je prav verjeti, da Bog želi od njih zmago in jim tako pomaga, da jo tudi dosežejo? Ali pa je Bogu bolj kot zmaga in poraz pomemben značaj tekmovalcev, njihova osebnost sama?

Šport v veliki meri živi od tekmovanj. Biti boljši od drugega je bistvena težnja v športu. Tekmovanja potrebujemo celo, da preverjamo svoje lastne sposobnosti. Kakšen bi bil smisel teniškega igrišča, loparja in žoge, če ne bi imel nikogar, s komer bi igral? V športu tako potrebujemo sotekmeca. Za najboljšo tekmo potrebujemo sebi primerne sotekmeca. Povedali smo že, da je Bog vse ustvaril; torej je ustvaril tudi tekmovanje. Tekmovanje v športu pa potrebujemo, da uporabimo in izpopolnimo svoje sposobnosti in talente. Krščansko tekmovanje si tako z vsemi močmi prizadeva uporabiti in izpolniti svoje talente znotraj pravil igre. Zakaj se ne bi Bog tega veselil, saj sam pravi, da nam je prišel dat življenje v izobilju (prim. Jn 10,10)?

Bolj pomembno kot to, da razvijamo 'teologijo zmage', je pomembno, da prepoznamo Božji načrt z nami in kako se mi skladamo z njim. Pri tem pa ne gre le za zmago ali poraz. Ameriški nogometni trener Vince Lombardi se je pri tem očitno motil, ko je izrekel

svoj znameniti stavek: "Zmaga ni vse, je pa edino, kar nekaj velja" (Winning isn't everything – it's the only thing.). Ustvarjeni smo po Božji podobi in naša naloga je oznanjati in slaviti Boga v vsem, kar počnemo. Na drug način je to povedano v Matejevem evangeliju 22, ko Jezus pove svojim učencem dve veliki zapovedi: *"Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem, z vso dušo in z vsem mišljenjem. To je največja in prva zapoved. Druga pa je njej podobna: Ljubi svojega bližnjega kakor samega*

sebe" (Mt 22, 37-39). Druga vrstica prav tako iz Mateja, je poznana kot zlato pravilo: *"Tako torej vse, kar hočete, da bi ljudje storili vam, tudi vi storite njim! To je namreč postava in prerok."* (Mt 7,12). S svojimi sotekmeci moramo ravnati tako, kot tudi sami želimo, da bi drugi ravnali z nami. Uporaba zlatega pravila v tekmovalnem športu se lahko zdi precej radikalna zamisel, če v svojem sotekmecu ne vidimo bližnjega, pač pa zgolj sovražnika. Zato sotekmece obravnavajmo s spoštovanjem. Tekmu-

Karel Appel, *Fantom z masko*, 1952, olje na platnu, 116 x 89 cm, zasebna zbirka.

jemo sicer trdo in zavzeto, toda ne iščemo nepoštenih prednosti. Naš namen je slaviti Boga v tekmovanju. To je naša motivacija, ne pa pohlep, agresivnot, sebičnost in podobno.

Mnogi športniki glavni navdih za motivacijo na tekmovanju dobijo iz sovraštva do nasprotnika. Zato je jasen konflikt v športniku – kristjanu, ki mu je zapovedano ljubiti svoje nasprotnike. Kljub temu pa biti kristjan ne pomeni, da se moraš izogibati vsakršnim konfliktom, ali ne biti tako tekmovalen, kot je sotekmec. Bog ne želi, da bi igral le povprečno, pač pa, da bi igral in nastopil, kot najbolje zmorem. In v tem sem izenačen z ostalimi na igrišču. Kristjan zato nima potrebe po tem, da bi se motiviral z napadalnostjo, sovraštvom ali maščevanjem do sotekmeca. Kristjan naj bi vse delal v duhu besed *“Najsi torej jeste ali pijete ali delate kaj drugega, vse delajte v Božjo slavo”* (1 Kor 10,31). Kristjan naj bi bil torej povsem predan tekmi, toda brez kakršne koli želje ali potrebe po nesreči sotekmovalca. Za krščanske športnike, ki se trudijo živeti po t.i. zlatem pravilu (prim. Mt 7,12), sta zmaga in poraz le stranski produkt in ne glavna stvar. To pa ne pomeni, da zmaga ali poraz nista pomembna. Kristjani nismo poklicani k temu, da bi bili zgolj ‘ljubeči poraženci’.

Krotki bodo deželo podedovali, toda ali lahko zmagajo na športnem tekmovanju? Ko razmišljamo o kristjanih v športu, nam lahko pridejo na misel naslednji stavki iz Svetega pisma:

“Blagor krotkim, kajti deželo bodo podedovali.” (Mt 5,5)

“Živite vredno klica, s katerim ste bili poklicani, v vsej ponižnosti, krotkosti in potrpežljivosti. V ljubezni prenašajte drug drugega.” (Ef 4,1-2)

“Ne delajte ničesar iz prepirljivosti in ne iz praznega slavohepja, ampak imejte v ponižnosti drug drugega za boljšega od sebe. Naj nobeden ne gleda samo nase, temveč tudi na druge.” (Flp 2,3-4)

Ponižnosti ni lahko definirati, saj je stanje potrpežljive pokorščine in skromnosti. Za kristjana je ponižnost pogosto sprejemanje raznih težav in neprijetnost z zavestjo, da ima vendarle Bog vse niti v svojih rokah. Zdi se, da je ponižnost lastnost šibkih. Ponižni so pasivni, omahljivi. Ni dvoma, da so ponižnost, blagost, krotkost bistvene krščanske lastnosti, toda, kako le-te vplivajo na tekmovalni šport? Kristjani moramo delovati ponižno in blago v odnosu do drugih, nikjer pa ne piše, da ne smemo tekrovati za zmago. Je bil Jezus vedno ponižen in blag? Do farizejev in menjalcev denarja že ne.

Obstoj zmagovalcev in poražencev je ena bistvenih razlik, ki loči šport od večine drugih kulturnih pojavov. Rezultati so vsekakor pomembni za oceno naše uspešnosti in odnosa do športa. Toda, če sta zmaga in poraz pri tem edino pomembna, potem smo v težavah, saj sta sama po sebi nezadostna. Lahko dobro igramo, pa vseeno izgubimo proti tisti dan boljšemu tekmeču. Je v tem kaj sramotnega? Na drugi strani pa lahko igramo res slabo, pa vseeno zmagamo proti slabemu nasprotniku. Je v tem razlog za slavo? Za kristjana je uspeh v doseganju njegovega najvišjega potenciala – ne glede na to, kaj to absolutno pomeni v svetu. Ponovno moramo odkriti veselje in kaj ga povzroča: jasno je, da smo veseli, če igramo dobro in zmagamo, lahko pa smo veseli tudi takrat, ko igramo dobro, a vseeno izgubimo. Uspeh v Božjih očeh je v tem, da uporabimo vse svoje talente, ne glede na končni rezultat.

Zavedati se tudi moramo, da večina športnikov pogosteje izgubi kot zmaga. Soočenje s padci in razočaranji je sestavni del športa. In kako naj se s tem spoprimejo kristjani? Imeti cilje in ambicije za doseg le-teh, je zdravo in krščansko, toda dovoliti, da postanejo maliki, pa je nevarno. Šport se pogosto prikazuje kot izredno resna in nevarna zadeva, v kateri gre za življenje in smrt. Vsaka

tekma je najbolj pomembna. Vsak trenutek je dramatičen. Zato je lahko v pomoč, če vse pogledamo z druge perspektive. Jonathan Edwards, ki je leta 1995 nanizal štirinajst zaporednih zmag v troskoku, postavil pet britanskih in tri svetovne rekorde, je leta 1992 na olimpijskih igrah nesrečno izpadel v kvalifikacijah. Ko zdaj gleda nazaj, pravi, da je bilo to njegova prva resna kriza, odkar je postal kristjan, in pove, da je bila bistvena za rast in zorenje njegove vere:

“V tistem času sem si mislil ‘Ali res verjamem v to? Ali si res želim boriti 100%, pa naj pride ven, kar hoče, zmaga ali poraz? Je Bog prvi? Sem ga pripravljen slaviti in mu dati najboljše, ne glede na razultat?’ Pogled iz te točke je bil odločilen in je položil temelje za leta, ki so sledila v atletiki in še posebej v duhovnosti.”¹² Porazi so del športa. Vedno je težko izgubiti, toda če jih pogledamo s pozitivne strani, so lahko tudi točke rasti. *“In vse, kar koli delate v besedi ali v dejanju, vse delajte v imenu Gospoda Jezusa in se po njem zahvaljujte Bogu Očetu”* (Kol 3,17).

Ni razloga, da kristjani ne bi tekmovali na zmago in dali vse od sebe, in to brez konfliktov z njihovo vero. Ni lahko, je pa mogoče. Še več, ker imajo kristjani v športu čudovite možnosti biti Jezusove priče ‘do koncev sveta’, ni to samo mogoče, temveč je tudi prav, zaželeno in dobro. Boga ne zanima toliko, kdo zmaga; bolj ga zanimajo osmale okoliščine.

Šport ob nedeljah?

Dejstvo je, da se v zadnjih letih zaradi prenatrpanega delovnega tedna vedno več športa dogaja ob nedeljah. V mnogih športih se tekmovanja odvijajo ob nedeljah. Samo pomislimo na nedeljsko nogometno popoldne na radiu in televiziji, da o drugih, tudi dopoldanskih otroških športnih tekmovanjih, sploh ne govorimo. Za nekatere predstavlja to notranji problem sam po sebi. Za druge

predstavlja problem le, v kolikor se pokriva z nedeljskim bogoslužjem. V zadnjem stoletju imamo obilico primerov, ko so krščanski športniki ignorirali nedeljska tekmovanja. Morda najbolj znan je Eric Liddel, tekač na 100 in 200 metrov, za katerega se govori, da ko je izvedel, da je tek na 100 m na olimpijskih igrah 1924 v Parizu v nedeljo, ni hotel iti, čeprav je bil nesporni favorit. Prepričati ga ni mogel niti princ iz Walesa. V tridesetih letih 20. stoletja je tenisačica Dorothy Round še lahko zmagala wimbeldonski teniški turnir po principu ‘nikoli v nedeljo’, danes pa bi na tak način težko prišla celo med 300 najboljših igralk na svetu.

Današnji športniki se ne morejo izogniti nedeljskim tekmovanjem. Kako se s tem soočajo kristjani? Za mnoge je nedeljski šport, nedeljska tekmovanja, služba, ki jim omogoča preživetje. Podobno kot je to tudi pogosto za zdravnike, voznike avtobusov ipd. Temu se športniki lahko odpovedo, toda kdo bo potem krščanska priča v ekipi? Do takih zaključkov je prišel tudi troskokaš Jonathan Edwards po tem, ko več let zaporedoma ni tekmoval ob nedeljah. Razlogi za ‘nedelje brez športa’ temeljijo na želji, da bi nedelja bila nekaj posebnega; dan posvečen Gospodu - Gospodov dan. Leta 1997 je anglikanski rochesterski nadškof¹³ poslal pismo vsem v škofiji prav glede nedeljskega športa. V njem nagovarja športne klube in učitelje vere, naj uskladijo svoje urnike tako, da ne bo prihajalo do nasprotij. Zanimivo je, da škof v nedeljskem športu ne vidi nikakršnega problema, če se le da uskladiti s cerkvenimi dolžnostmi.¹⁴

Nedeljski šport je dandanes dokaj pomembna zadeva. Nedeljske tekme so v zadnjih tridesetih letih postale že povsem običajne. To pa tudi razloži, zakaj se danes pojavljajo generacijske razlike v mnenjih. Večina kristjanov rajši vidi, da ne bi bilo potrebno tekmovali v nedeljo, toda če ne gre drugače... Nekateri kristjani ne tekmujejo v

nedeljo zato, ker čutijo, da bi to bilo narobe. Drugi ne gledajo toliko na 'prav' ali 'narobe', pač pa ne tekmujejo zaradi osebnih duhovnih razlogov. Spet tretji vidijo problem le, če se nedeljski šport pokriva z bogoslužjem v cerkvi. Vse te razlike so pomembne. Pomembno je tudi razumeti, da na to stvar športniki gledajo drugače kot nešportniki. Za slednje je dovolj šest dni ukvarjanja

s športom. Zakaj bi se potem želeli ukvarjati s športom še v nedeljo? Vendar pa ta pogled zgreši bistvo ob dejstvu, da so vse tekme v nedeljo. Obstajata torej dve možnosti: ali igraš v nedeljo ali pa sploh ne igraš.

Poglejmo na šport spet iz svetopisemske perspektive. To pomeni, kot je bilo že povedano, da je šport Božja stvaritev in kot tak dober. Če je torej šport del Božjega

Frida Kahlo, Avtoportret z Diegom, olje na platnu, 1943, Mexico City.

stvarstva, to pomeni, da je Bog prav tako prisoten in deluje na športnem igrišču kot kjer koli drugje. V Prvi Mojzesovi knjigi beremo (2,3), da je Bog blagoslovil in posvetil sedmi dan. V 2 Mz 20,8 pa *“Spominjaj se sobotnega dne in ga posvečuj!”*. Kaj nam imajo te besede povedati o nedeljskem športu? Če je šport Božja stvaritev, ni v njem nič slabega. Tudi dan počitka je namenjen človeku; je Božji dar človeku: *“Sobota je ustvarjena zaradi človeka in ne človek zaradi sobote”* (Mr 2,27). Šport v nedeljo je torej sam po sebi povsem legitemen, prav tako kot tudi druge človekove dejavnosti. V tem ni nič grešnega. Prav tako pa imamo kristjani dolžnost in odgovornost, da nas nedeljski šport ne ovira pri naši rasti v krščanskem življenju. Problem nedeljskega športa bi lahko primerjali tudi s kakšno drugo nedeljsko aktivnostjo, npr. gledanjem televizije, glasbo, gledališčem ipd. Ob tem naj dodamo, da obstaja več razlogov, zakaj toliko otroških in mladinskih športnih tekmovanj poteka prav ob nedeljah. Ob nedeljah so običajno prosta igrišča, ki so med tednom povsem zasedena. Prav tako med tednom zaradi šolskih obveznosti zmanjka časa za tekmovanja, saj so večinoma povezana z zagotovitvijo in izvedbo transporta tekmovalcev.

Evangelizacija v športu

Jezus je v apostolskih delih svojim učencem rekel: *“Prejeli boste moč, ko bo Sveti Duh prišel nad vas, in boste moje priče v Jeruzalemu in po vsej Judeji in Samariji ter do skrajnih mej sveta”* (Apd 1,8). V teh besedah je brez dvoma vključen tudi svet športa. Še več, za športnika svet športa ni le vključen v teh besedah, je pravi ‘Jeruzalem’, središče sveta. Športniku je to glavno in najbolj domače mesto za oznanjevanje. Toda kako to izvesti v praksi? Preprosto! Od kristjanov – športnikov se zahteva le to, da so to, kar so – oni sami. Gre le za to, da smo tam. Izkušnja igranja z dobrim kristjanom lahko pripelje tudi nekrstjane do

ttega, da se začnejo zanimati za krščanstvo, krščansko življenje in vero.

V svetu sicer že obstaja več različnih organizacij. V Veliki Britaniji je zelo aktivna študentska organizacija z imenom ‘Kristjani v športu’.¹⁵ To je skupina kristjanov – športnikov –, ki sodelujejo v univerzitetnih športnih ekipah in se udeležujejo univerzitetnih tekmovanj. Njihov cilj evangelizacije so študenti, ki se udeležujejo študentskih športnih tekmovanj. Kristjani se enkrat tedensko srečajo na skupnem srečanju, kjer skupaj molijo zase, svoje prijatelje in ostale univerzitetne športnike. Ker sodelujejo v različnih športnih ekipah, imajo veliko prijateljev nekrstjanov. Skupaj z njimi trenirajo, tekmujejo in potujejo. Kot je v navadi, se z njimi pogovarjajo o vsem in pogovor tako pogosto nanese tudi na njihovo vero. Podobno je deloval tudi Jezus. Ljudje so ga opazovali v templju in drugod, ko je delal čudeže, potem pa so ga bili pripravljeni vprašati. Enako je tudi danes. Smo Jezusove priče do koncev sveta. In to navkljub vsem našim napakam in slabostim: ni potrebno, da bi že bili svetniki. Potrebno je le, da nismo polovičarji, pač pa, da smo popolnoma (s srcem) tako v športu kot tudi v evangeliju. Če želimo, da bi športniki resno sprejeli evangeliji, moramo tudi mi resno sprejeti šport.

Cerkev in šport

Cerkev je do športa pogosto imela ambivalenten odnos. Kot smo že povedali, ima veliko športnih društev (nogometnih klubov v Veliki Britaniji) svoje korenine v lokalnih cerkvah. Po drugi strani pa se je v dvajsetem stoletju nekako utrdilo mnenje, da je šport nekaj posvetnega in tako neprimerneza za kristjane. Do tega mnenja so vodila tudi športna tekmovanja, ki se pogosto odvijajo ob nedeljah, danes pa k temu pomaga tudi vrhunski šport s svojim dopingom. Spet po drugi strani pa je šport že do sedaj mnogokrat

predstavljal most med različnimi kulturami in verami; tudi most krščanstva v svet. *“Zavojo Kristusa smo torej poslani, po nas vas kliče Bog”* (2 Kor 5,20). Zaupano nam je veselo sporočilo, evangelij zveličanja, da bi šli in naredili *“vse narode za moje učence”* (Mt 28,19). Šport in rekreacija sta ena od poti, po katerih lahko deluje Cerkev. V današnjem postmodernem času tradicionalne metode oznanjevanja v Cerkvi nimajo več take moči kot nekoč. Šport pa se ponuja kot ena izmed novih možnih strategij. Cerkev ne more več ‘igrati le doma, na domačem terenu, in pričakovati treh točk’. Mnoge župnije so že organizirale razna športna tekmovanja in prireditve, tudi medžupnijska, z namenom povezati ljudi. Nekatera organizirajo športna srečanja na parkirišču/dvorišču pred cerkvijo po nedeljskem bogoslužju. Mnoge župnije po svetu so že spoznale, da je šport lahko zelo dober most do različnih ljudi. Prav tako je to priložnost, da kristjani povabijo svoje prijatelje na neko njim domačo športno aktivnost, ne da bi jih takoj posedli v njim tujo in nezanimivo cerkev. V moderni družbi smo postali tudi vedno bolj pozorni na osebno kondicijo. Večina ljudi želi izboljšati svojo kondicijo, izboljšati si zdravje in si s tem dvigniti kvaliteto življenja. Želimo biti ‘fit’. In to je mesto, kjer lahko tudi Cerkve postori marsikaj.

Sklep

V pričujočem besedilu smo se v veliki meri naslanjali na zasnovo knjige Stuarta Weira *What the Book Says About Sport*, ki predstavlja nekakšen povzetek svetopisemskega pogleda na današnji šport. Pri krščanskem delu v športu so še posebej dejavni naši bratje iz protestantskih cerkva, ki imajo zelo razvito

in razvejano ‘športno pastoralo’. Na področju športa se zadnje čase vedno bolj prebujata tudi katoliška Cerkev. Po precejšnjem številu osamljenih poskusov je papež Janez Pavel II. 26. julija 2004 ustanovil poseben oddelek za šport pri Papeškem svetu za laike. Dati športu mesto, ki mu gre, prepoznati resnico športa, instrumentalizacija športa v namen nove evangelizacije in nenazadnje zaščititi športnika kot osebo v današnjem gladiatorskem boju za najvišja mesta: vse to so naloge, ki se postavljajo pred Cerkev tretjega tisočletja.

1. Nacionalni program športa v Republiki Sloveniji: http://www.mszs.si/slo/sport/pregled_zakonodaje/nacionalni_program_sporta.asp (14.10.2004).
2. Prim. M. Zupanc, *Cerkev in šport*, diplomsko delo, Fakulteta za šport, 1997, 104.
3. K.V. Meier, *An Affair of the Flutes: An Appreciation of Play*. V: *Philosophic Inquiry in Sport. Human Kinetics*, Champaign, 1995, 126.
4. Prim. S. Weir, *What the Book Says About Sport*, Oxford, The Bible Reading Fellowship, 2000, 16. Glej tudi: M. Poliakoff, Jacob, Job, and Other Wrestlers: Reception of Greek Athletics by Jews and Christians in Antiquity, *Journal of Sport History* 11 (1984), 2, 56.
5. Poleg istemijskih iger v Korintu so to bile še pitijske igre v Delfih, nemejske igre v dolini Nemeje in najbolj znane ter najstarejše olimpijske igre v Olimpiji.
6. S. J. Hoffman, *Sport and Religion, Human Kinetics*, 1992, 126.
7. Prim. Origen, *Contra Celsum*, V, 14.
8. S. Weir, n.d., 30.
9. S. Weir, n.d., 46.
10. A. Ribeiro, *Who Won the World Cup? The Answer May Surprise You*, Riverside International, 1996, 102. Povzeto po S. Weir, n.d., 67.
11. A. Ribeiro, n.d., 66. Povzeto po S. Weir, n.d., 68.
12. S. Weir, n.d., 81.
13. Gre za anglikansko krščansko cerkev.
14. Prim. S. Weir, n.d., 94-95.
15. Prim. S. Weir, n.d., 107.